

30 בנובמבר, 2022
ו' בכסלו תשפ"ג

דברים בטקס הזיכרון לפולה ולדוד בן-גוריון

נערך בבקר 01.12.22 בחלקת הקבר, בהשתתפות התלמידים, החניכים וסגל מדרשת שדה בוקר

בוקר טוב לתלמידים, לחניכים, לסגל מדרשת שדה בוקר ולאורחים.

בקיץ 1953, לפני כשישים ותשע שנים, בעת שעשה דרכו צפונה מביקור ביחידה צבאית בנגב, ראה דוד בן-גוריון חבורת אנשים, ליד מקבץ אוהלים וביקש ממזכירו, יצחק נבון, לעצור לידם.

בן-גוריון התעניין במעשיהם וביקש לברר מי שלח אותם להקים יישוב.

החבורה השיבה כי איש לא שלחם ואף גוף מיישב לא עומד מאחוריהם. הם לחמו במלחמת העצמאות לשחרור הנגב ומבינים שללא התיישבות לא ניתן להיאחז הארץ.... להלן קיבוץ שדה בוקר.

בן-גוריון, עם שובו לביתו בתל-אביב, כתב להם כי מעולם לא חש קינאה באיש או בקבוצת אנשים, כפי שהוא חש כלפי אותם חלוצים, שמעשיהם אינם תלויים בטובת הנאה אלא ברוח שליחות וחלוציות. בהמשך ביקש והתקבל כחבר בקיבוץ.

בן גוריון ראה בחלוציות ערך גם לאחר קום המדינה ולכן החליט להקים את הנח"ל – נוער חלוצי לוחם, המשלב הכשרה צבאית ויישוב הארץ.

מכל מעשיו הרבים ופועלו למען העם והמדינה, אבקש היום להרחיב מעט על הנושא הכי אקטואלי - מושג הממלכתיות בעיני דוד בן-גוריון:

דוד בן-גוריון, במנהיגותו הייחודית, העביר את עם ישראל מגולה, ליישוב ומיישוב למדינה.

אחרי אלפיים שנות גלות, הינו ערב רב של תרבויות ומנהגים. הזהות היהודית נשמרה אך פנים רבות היו, ויש לה....

המעבר מגלויות הייתה בשלבים :- תחילתה בעליות הראשונות עם התעצמות כתוצאה מעליית הנאצים בגרמניה. עיקר העלייה לארץ ישראל התרחשה לאחר הכרזת העצמאות ב- ה' באייר תש"ח, 14 במאי 1948.

בן-גוריון, אשר גילה בקיאות רבה בסיפור המקראי ובתולדות עם ישראל, הבין שמעולם לא הייתה שליטה ישראלית על כל חבלי ארץ ישראל, ובכל פעם שנראה כי הממלכה מתקרבת לשלמות, הגיעו קנאים וסכסכנים וגרמו להרס.

בכל פעם שסכנה ריחפה מעל ראשם של בני ישראל, במקום להתאחד, עמדו הקנאים ושחטו איש את רעהו.

בן גוריון הבין שלא באנו להקים בארץ ישראל בכדי להסתפק במרכז רוחני כמו יבנה וחכמיה אחרי המרד הגדול, אלא להקים ישות ריבונית עצמאית ובלתי תלויה.

בכדי להקים מדינה לכל גלויות ישראל, על השונות בין קהילה לקהילה, היא צריכה להיות מכילה, ליברלית ופתוחה למגוון מנהגים ותת-תרבויות. **לאידיאולוגיה הזו קוראים ממלכתיות.**

בן-גוריון ראה בחורבן הבית הראשון והשני כשל של הממלכתיות, אשר ניתן היה למנוע על ידי ליכוד פנימי וכישרון מדיני. מדינה איננה יכולה להתנהל כעיירה או כקהילה.

מבלי לפגוע בגופים ההתנדבותיים וחשיבותם למרקם החיים, במדינה יש צורך ביצירת תשתיות ומנגנונים, אשר משרתים את כלל הציבור באופן דומה, ללא שייכות לקהילה או למגזר זה או אחר.

לקראת הקמת המדינה ועם הקמתה, פעל בן-גוריון נחרצות להקים מוסדות ממלכתיים ולבטל קבוצות סקטוריאליות או בעלות זיקה לאידיאולוגיה אחת. האיחוד הבולט ביותר היה בהקמת צה"ל ושילוב של כל ארגוני המחותרות לצבא אחד. אפילו את ארגון ההגנה ואת הפלמ"ח, אשר טיפח בימים של לחימה במנדט ובערבים והיו בבת עינו, פירק לתוך צה"ל.

מן הידועות היה שבן-גוריון ראה בשירות ציבורי כגוף אל מפלגתי, של אנשים הנבחרים בהתאם לכישרונם ולא לפי קשריהם, ערך. ברם חרף רצונו, מצאו שרים דרכים לקדם מקורבים, דבר שנהייה רעה חולה ופוגע גם היום באיכות ההחלטות, בתועלת הכללית ובממלכתיות.

בן גוריון העמיד עקרונות לממלכתיות וניסה להטמיעה אותם בציבוריות הישראלית. לצערנו, בעת האחרונה, אנו רואים נטייה לחרוג מהערכים אותם עיצב.

מי שעוקב אחר השיח הפוליטי היום, מבין עד כמה שאיפתו לממלכתיות חיה וקיימת איתנו היום ועד כמה הפרתה עשויה לקיים את שלמות החברה:

לאחר התפטרותו מהממשלה בדצמבר 1953, ניסח בן גוריון איגרת פרידה לחיילים ולחיילות בצבא ובה פרס בקצרה את הקווים שהנחו אותו בהקמת צה"ל, וכך כתב: **"עם הכרזת המדינה – הוקם לישיועה ולתהילה צבא הגנה לישראל, כשהוא נתקף על ידי כל צבאות ערב – ומנצח כל אויביו. כשמנהלת העם הטילה עלי תיק הביטחון, התניתי שהצבא אשר יוקם יהיה אחיד וכפוף אך ורק לפקודת המדינה ומוסדותיה המוסמכים.**

מנהלת העם סמכה ידיה על תנאי זה, אבל לא היה קל לבצעו ולהבטיח קיומו הלכה למעשה. ההתגודדות שעמנו היה נגוע בה מאז היוותו ועד היום, פגעה גם בכוחות הביטחון והמרי לפני יסוד המדינה, ולא הרפתה מאתנו גם לאחר יסודה. רק לאחר נפתולים קשים וחמורים חושלה אחדותו ואחידותו של כוח ביטחוננו, והובטחה כפיפותו המוחלטת והיחידה של צה"ל למדינה הריבונית."

ואיך זיל גמור

יהיה זכרם של פולה ודוד בן-גוריון זכורים לעד.

דרור אלוני
מנכ"ל המדרשה

